

שם. אז פתוב ותהם כל העיר עליהן. כל שאר המתים מרעישים עליהם, לקול הקרב של הדין.

ששנינו, אותו מלאך הממונה על בית הקברות, נכנס לקבר בשעה שנקבר, עומד עליו ומביט ואומר: אוי לו לפלוני זה! אוי לעינים שנהנו מהעולם הזה בעברה! אוי להם לידים ולרגלים שהלכו בהבלי העולם.

אמר הגוף: אני איני רואה, הנפש היא המנהיג שלי. אומרת הנפש: אני איני יודעת לילך. והם השנים דגמת העור והפסת. מה עשה? מכניס הנפש לתוך הגוף, ודן אותם שלשה ימים זה אחר זה. לאחר שלשה ימים, נדון מפיו ומידיו ומרגליו.

לאחר מפאן הגוף נבקע, ורמה ותולעה עולה עליו, והנפש מתאבלת עליו. שכתוב (איוב ט) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. ואומרת, אני מלאה הלכתי לאותו העולם, וריקם השיבני ה' לזה העולם, בלא מעשים ובלא תורה.

ואשרי מי שתלמודו מתקיים בידו בזמן שהולך אדם לבית עולמו. שאפלו בקבר שפתותיו רוחשות, והם שושני"ם. אל תקרי שושנים, אלא שושנים. מפני שתורתם מגנה עליהם. זהו שכתוב (משלי ו) בשכבך תשמר עליך.

כמו זה של רבי חסדא, כשנפטר לעולמו, הלך רבי יוסי בנו ולן שם על קברו בלילה. שמע מתוך קברו שמחה של פתות פתות, שמתכנסים ואומרים: גלף לשמחת ההלולה של התורה של רבי חסדא. ואפלו מלאכי השרת מתכנסים לשמח עמו.

בית לחם. ואמאי אקרי הכי. אלא בי דינא וקטרוגא דדינא וקרבא תמן. פדין פתיב, ותהם כל העיר עליהן. כל שאר מתייא מרעישין עלייהו, לקל קרבא דדינא.

רתנן, ההוא מלאך הממונה על בית הקברות, נכנס לקבר בשעה שנקבר, עומד עליו ומביט ואומר, אוי לו לפלוני זה, אוי לעינים שנהנו מהעולם הזה בעבירה, אוי להם לידים ולרגלים שהלכו בהבלי העולם.

אמר הגוף, אני איני רואה, הנפש הוא המנהיג שלי. אומרת הנפש, אני איני יודעת לילך. והם השנים, דוגמת העור והפסת. מה עשה, מכניס הנפש לתוך הגוף, ודן אותם ג' ימים זה אחר זה. לאחר שלשה ימים, נדון מפיו ומידיו ומרגליו.

לאחר מפאן, הגוף נבקע, ורימה ותולעה עולה עליו, והנפש מתאבלת עליו. דכתיב, אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאבל. ואומרת, אני מלאה הלכתי לאותו העולם, וריקם השיבני ה' לזה העולם, בלא מעשים ובלא תורה.

ואשרי מי שתלמודו מתקיים בידו בזמן שהולך אדם לבית עולמו. שאפילו בקבר שפתותיו רוחשות, והם שושני"ם, אל תקרי שושנים, אלא שושנים. מפני שתורתם מגינה עליהם. הדא הוא דכתיב, בשכבך תשמר עליך.

כי הא דרבי חסדא, כשנפטר לעולמו, הלך רבי יוסי בריה ובת תמן על קבריה בלילה. שמע מגו קבריה, חדוה דכתות פתות, דמתכנפי וקאמרי, גיזיל לחדותא דהלולא דאורייתא דרבי חסדא. ואפילו מלאכי השרת מתכנפי למיחדי בהדיה.

שָׁמַע שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, מַה לְּחַיִּים
בְּשִׁמְחַתְנֵנוּ כָּאֵן? יַעֲסֻקוּ בַּתּוֹרָה
בְּעוֹלָם הַהוּא! אָמַר לוֹ, בְּנֵי לֵךְ
מִכָּאֵן וְקַיָּם תִּלְמוּדֶךָ, שְׂאֲשֵׁרֵי הוּא
מִי שָׁבָא לְכָאֵן וְתִלְמוּדוֹ בִּידוֹ.
שְׂהָרֵי אָפְלוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת לֹא
יְכוּלִים לְקַרֵּב אֵלָיו. לֵךְ וְאָמַר
לְרַבֵּי חַגִּי, שְׂיִגְמַר תִּלְמוּדוֹ,
שְׂבִיּוּם פְּלוּנֵי יבֵא לְכָאֵן.

בִּינְיָתִים שֶׁהִיָּה מְדַבֵּר עִמּוֹ,
הַעֲלוּהוּ אֶת רַבֵּי חֲסֵדָא לִישִׁיבָה
הַעֲלִינָהּ. וְקָם רַבֵּי יוֹסִי בְּנֹו,
וְהִלֵּךְ, וְהִרְאָה לַחֲבָרִים.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָאי, אֲלִמְלָא רַבֵּי
יוֹסִי אַתָּה, רְאוּי הֵייתָ לְהַעֲנֵשׂ שָׁם.
אָמַר לוֹ, בְּשִׁבְלִי צַעְרוֹ שֶׁל אַבָּא
הַלְכְּתִי וְשִׁמְעֵתִי כֹל זֶה. קָרָא רַבֵּי
יוֹנָתָן עַל רַבֵּי חֲסֵדָא, (מְשִׁלֵּי א)
וְשִׁכְבֹת וְעִרְבָה שְׁנַתְךָ. וְהַפְסוּק
הָאֲחֵר הַזֶּה, (קַהֲלַת ה) מִתּוֹקָה שְׁנַת
הַעֲבָד אִם מַעֲט וְאִם הִרְבָּה יֹאכֵל.
דְּבַר אַחֵר, הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁלָה
לְשִׁכְנֵיהָ, וְהַגּוֹף לִישְׂרָאֵל. אִם
יִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ וְגָלוּ, לָמָּה הַגְּלָה
הַשְׁכִּינָה לָשֵׁם עִמָּהֶם, שֶׁהִיא לֹא
חֲטָאָה? אֲלֹא עַל שֶׁהִיָּתָה מִבְּקִשְׁתָּ
עֲלֵיהֶם רַחֲמִים, וּמִשְׁפַּעַת לָהֶם
עֶשֶׂר וְכַבּוּד מְאֹד, וְנִתְּנָה לָהֶם כֹּל
מִה שִׁירְצוּ, וְהֵם חֲטָאוּ. וְעַל זֶה
נֶאֱמַר (דְּבָרִים לב) וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן
וַיִּבְעֹט שְׁמֵנָתָ עֲבִית כְּשִׁית וַיִּטַּשׁ
אֱלוֹהִי עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צוּר יִשְׁעָתוֹ.
וְעַל זֶה גִּלְתָּה עִמָּהֶם.

מַה רַמְּה וְתוֹלְעָה עוֹלָה עַל הַגּוֹף
- כִּפּוּ בְּשַׁעַת שִׁישְׂרָאֵל הֵם רְעִים,
אֲמוֹת הָעוֹלָם, בְּנֵי עֲשׂוֹ
וַיִּשְׁמַעְאֵל, שְׂנַקְרָאִים רַמְּה
וְתוֹלְעָה, שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְהַגּוֹף
נִבְקַע וַיִּהְרָגוּ אֶת יִשְׂרָאֵל. וְעַל זֶה,
(איוב יד) אַף בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב
וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תִּאָּכַל. מַהוּ בְּשָׂרוֹ
עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו תִּאָּכַל?
בְּשָׂרוֹ יִכָּאֵב עֲלֵיהֶם, וְנִפְשׁוֹ שֶׁל

שָׁמַע דִּהְיוּ אֲמָרִין, מַה לְּחַיִּי בַּחֲדוּהָ דִילָן הָכָא,
יִלְעוּן בְּאוֹרֵייתָא בַּהֲהוּא עֲלִמְא. אָמַר
לֵיה, בְּרִי, זִיל מְהָכָא, וְקַיָּים תִּלְמוּדֶךָ, דִּזְכָּאָה
אִיהוּ מֵאֵן דְּאֲתִי הָכָא וְתִלְמוּדוֹ בִּידוֹ. דְּהָא
אָפְלוּ מִלְּאֲכֵי הַשָּׁרֵת לֹא יְכוּלִין לְקַרְבָּא לֵיה.
זִיל וְאָמור לֵיה לְרַבֵּי חַגִּי, דִּיגְמור תִּלְמוּדֵיהָ,
דְּבִיּוּם פְּלוּנֵי יִיתֵי הָכָא.

אֲדַהְבֵי, דִּהְיוּ מְשַׁתְּעֵי בַּהֲדִיָּה, סְלִקוּהוּ לְרַבֵּי
חֲסֵדָא לְמַתִּיבְתָא עֵילְאָה. וְקָם רַבֵּי
יוֹסִי בְּרִיָּה, וְאָזִיל, וְחַוִּי לְהוּן לְחֲבָרֵיָא.

אָמַר לֵיה רַבֵּי יְהוּדָאי, אֲלִמְלָא רַבֵּי יוֹסִי אַתָּה,
כְּדִי הוּת לְאַתְעֲנַשָּׂא תַּמָּן. אָמַר לֵיה, בְּגִין
צַעְרָא דְאַבָּא, אֲזִילִית וְשִׁמְעִית כֹּל הָאִי. קָרָא
ר' יוֹנָתָן עֲלֵיהָ דְרַבֵּי חֲסֵדָא, וְשִׁכְבֹת וְעִרְבָה
שְׁנַתְךָ. וְהָאִי קָרָא אַחֲרֵינָא, מִתּוֹקָה שְׁנַת הַעוֹבֵד
אִם מַעֲט וְאִם הִרְבָּה יֹאכֵל.

דְּבַר אַחֵר, הַנֶּפֶשׁ נִמְשָׁלָה לְשִׁכְנֵיהָ, וְהַגּוֹף
לִישְׂרָאֵל. אִם יִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ וְגָלוּ, לָמָּה
הַגְּלָה הַשְׁכִּינָה לָשֵׁם עִמָּהֶם, שֶׁהִיא לֹא חֲטָאָה.
אֲלֹא עַל שֶׁהִיָּתָה מִבְּקִשְׁתָּ עֲלֵיהֶם רַחֲמִים.
וּמִשְׁפַּעַת לָהֶם עוֹשֶׂר וְכַבּוּד מְאֹד, וְהִבָּא לְהוּן
כֹּל מִה שִׁירְצוּ, וְהֵם חֲטָאוּ. וְעַל דָּא נֶאֱמַר,
וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוּן וַיִּבְעֹט שְׁמֵנָתָ עֲבִית כְּשִׁית וַיִּטַּשׁ
אֱלוֹהִי עֲשָׂהוּ וַיִּנְבֵּל צוּר יִשְׁעָתוֹ. וְעַל דָּא גִּלְתָּה
עִמָּהֶם.

מַה רִימָה וְתוֹלְעָה עוֹלָה עַל הַגּוֹף, כִּפּוּ בְּשַׁעַת
שִׁישְׂרָאֵל הֵם רְעִים, אֲמוֹת הָעוֹלָם בְּנֵי
עֲשׂוֹ וַיִּשְׁמַעְאֵל שְׂנַקְרָאִים רַמְּה וְתוֹלְעָה,
שׁוֹלְטִים עֲלֵיהֶם, וְהַגּוֹף נִבְקַע וַיִּהְרָגוּ לִישְׂרָאֵל.
וְעַל דָּא אַף בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו
תִּאָּכַל, מַהוּ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאֵב וְנִפְשׁוֹ עָלָיו
תִּאָּכַל. בְּשָׂרוֹ יִכָּאֵב עֲלֵיהֶם, וְנִפְשׁוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל

ישראל תאכל. ואז היא משתוקקת לנשמה העליונה שנקראת נעמי.

והנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז וגו' (רות ב). רבי רחומאי פתח, (תהלים קיב ג) גבור בארץ יהיה זרעו. אשרי הוא מי שמתברך בבנים בעולם הזה, כדי שלא ילך יחידי לאותו העולם.

בא וראה, בדגמא שיש באדם יהו"ה מלא, ומתפרש האור שלו למ"ה, כאן יש בגוף השם מלא יהו"ה, ומתפרש לעשרים ושתים אותיות, ועם מנצפ"ך הם עשרים ושבע.

ואני אפתח לך דרך ישר. כמו שהוא דגמת אדם, שהוא מארבע אותיות, והוא אור גדול, כף לש בגוף ארבעה יסודות - אש ועפר ריח ומים, והם ארבעה פחות. ואלו הם: ריח הבהמית, ונפש הבהמית, והנשמה, והנשמה לנשמה. והם מצד השמאל.

והם פועלים בעולם הזה כמו זה: השכל מהנשמה לנשמה. ותאות השכל נמשכת מן הנשמה. ומן ריח הבהמית יבא המשא ומתן עם הגוים. ונפש הבהמית להנהיג האיברים, שילכו לאכילה ושתיה ותאות המשגל, וזוהי הנפש הבהמית (מן הריח ארבע

רוחות, קר וחס קין וחרף).

וחמשה מקומות שעשרים ושתים אותיות נזכרות בהם, והם: אחה"ע מגרון, כומ"ף משפטים, גיכ"ק מחיף, דטלנ"ת מלשון, זסצר"ש משנים. ואלו חמשת המקומות נכללים בארבעה פחות, שהם מנהיגים האיברים, ובהם נברא כל הגוף. ועליהם הארבע אותיות קדושות, שנקראו אדם, ועליהם אמר ויברא אלהים את האדם בצלמו.

תאכל. וכדין איהי תואיבת לנשמה עליונה דאיתקריא נעמי.

והנעמי מודע לאישה איש גבור חיל ממשפחת אלימלך ושמו בעז וגו'. רבי רחומאי פתח, (תהלים קיב ג) גבור בארץ יהיה זרעו. זכאה איהו מאן דמתברך בבנין בהאי עלמא, בגין דלא יהי יחידי ליהוא עלמא.

הא חזי, בדוגמא דאית באדם יהו"ה מלא, ומתפרש האור שלו למ"ה. הכא אית בגופא השם מלא יהו"ה, ומתפרש לכ"ב אותיות, ועם מנצפ"ך הם כ"ז.

ואני אפתח לך דרך ישר. כמו שהוא דוגמת אדם, שהוא מארבע אותיות, והוא אור גדול. כף אית בגוף ארבע יסודות, אש ועפר ריח ומים, והם ארבע פחות. ודא אינון: ריח הבהמית. ונפש הבהמית. ונשמתא. ונשמתא לנשמתא. ואינון מסטרא דשמאלא.

ואינון פועלין בהאי עלמא כגונא דא. השכל מנשמתא לנשמתא. ותאות השכל נמשך מן נשמתא. ומן ריח הבהמית יבא המשא ומתן עם הגוים. ונפש הבהמית להנהיג האיברים, שילכו לאכילה ושתיה ותאות המשגל ודא הוא נפש הבהמית (מן הריח

ארבע רוחות קור וחוס קין וחורף).

וחמשה מקומות שכ"ב אותיות נזכרים בהם, והם אחה"ע מגרון, כומ"ף משפטים. גיכ"ק מחיף. דטלנ"ת מלשון. זסצר"ש משנים. ואלו חמשה מקומות, נכללים בארבע פחות, שהם מנהיגים האיברים, ובהם נברא כל הגוף. ועליהם הארבע אותיות קדושות, שנקראו אדם. ועליהם אמר הפתוב, (בראשית א כז) ויברא אלהים את האדם בצלמו.

הפתוב, (בראשית א)